

نظریه های شخصیت

ترجمه و تألیف :

دکتر حمزه گنجی و مهدی گنجی

نشر ساوالان

نظریه‌های شخصیت؛ ترجمه و تألیف: دکتر حمزه گنجی و مهدی گنجی. - تهران: ساوالان، ۱۳۹۱.
بیست و چهار، [۸۶۴] ص. مصور، جدول.

بها: ۲۸۰۰۰۰ ریال

شابک:

ISBN : 978 - 964 - 7609 - 68 - 5

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

عنوان اصلی:

موضوع: روان‌شناسی

شناسه افزوده: گنجی، مهدی، ۱۳۴۸ -

رده‌بندی کتاره: ۱۳۹۱ ن ۹ گ / BF ۶۹۸

رده‌بندی دیویی: ۱۵۵/۲

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۲۸۰۶۸۵۳

نظریه‌های شخصیت

ترجمه و تألیف: دکتر حمزه گنجی و مهدی گنجی

ناشر: نشر ساوالان

نوبت و تاریخ چاپ: اول، ۱۳۹۱

چاپ و صحافی: طیف‌نگار

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

تعداد صفحات: ۸۸۸ صفحه

قیمت: ۳۰۰۰۰ تومان

حروفچین و صفحه‌بند: منصوره خانلری

ISBN : 978 - 964 - 7609 - 68 - 5

شابک: ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۷۶۰۹ - ۶۸ - ۵

آدرس: روبروی دانشگاه تهران - پاساژ فروزنده - واحد ۲۱۴، نشر ساوالان

تلفن: ۶۶۹۵۱۹۴۳ فکس: ۶۶۹۶۱۲۷۵

info@Savalane.com

www.Savalane.com

فهرست کلی مطالب

۱		مقدمه
۵۵		بخش اول : نظریه های سایکودینامیک یا پسیکودینامیک
۵۷		فصل ۱ < زیگموند فروید
۱۲۷		فصل ۲ < کارل یونگ
۱۷۵		فصل ۳ < آلفرد آدلر
۲۱۳		فصل ۴ < اریک فروم
۲۵۷		فصل ۵ < کارن هورنای
۲۸۷		فصل ۶ < هری سالیوان
۳۲۱		فصل ۷ < اریک اریکسون
۳۶۵		فصل ۸ < هنری موری
۳۷۹		فصل ۹ < یلانی کلاین
۴۱۵		فصل ۱۰ < هاینس کوهورت
۴۳۱		بخش دوم : نظریه های صفات شخصیتی
۴۳۳		فصل ۱۱ < ریموند کتل
۴۶۵		فصل ۱۲ < هانس آیزنک
۵۰۵		فصل ۱۳ < گوردون آلپورت
۵۴۷		بخش سوم : نظریه های رفتارگرایی - یادگیری اجتماعی
۵۴۹		فصل ۱۴ < برس فردریک اسکینر
۵۹۳		فصل ۱۵ < جان دالرد و نیل میلر
۶۳۵		فصل ۱۶ < جرج کیلی
۶۷۵		فصل ۱۷ < والتر میشل و جولین راتر
۷۱۳		فصل ۱۸ < آلبرت بندورا
۷۵۱		بخش چهارم : نظریه های انسانگرا - آگزیستانسیال
۷۵۳		فصل ۱۹ < کارل راجرز
۷۹۱		فصل ۲۰ < آبراهام مزلو
۸۲۷		فصل ۲۱ < ویکتور فرانکل
۸۴۷		فصل ۲۲ < رولو می
۸۶۳		منابع

فهرست

پیشگفتار	۱
مقدمه : شخصیت چیست؟	۱
روان‌شناسی شخصیت	۳
صفات شخصیتی	۵
چه زمانی گج خشک می‌شود؟	۵
نمیه‌های شخصیتی	۶
خود - پنداره	۸
عزت نفس	۹
نظریه‌های شخصیت	۹
سه موضوع مهم در نظریه شخصیت	۱۲
نظریه سایکودینامیک یا سایکودینامیک (روان‌پویایی)	۱۳
ساختار شخصیت	۱۴
تعاملات درون شخصیت	۱۶
سطوح هشیاری	۱۷
رشد و تحول شخصیت	۱۸
مرحله دهانی	۱۹
مرحله مقعدی	۲۰
مرحله آلتی	۲۰
مرحله کمون یا نهفتگی	۲۱
مرحله تناسلی	۲۲
نقد نظریه فروید	۲۲
رویکرد صفات شخصیتی	۲۳
پیش‌بینی رفتار	۲۴

۲۴	توصیف مردم
۲۵	طبقه‌بندی صفات شخصیتی
۲۶	صفات مرکزی
۲۷	صفات عمقی
۲۸	بیگ‌فایو
۲۸	پنج صفت اصلی
۳۰	صفات شخصیتی، یکنواختی، و موقعیتها
۳۱	آیا شخصیت را به ارث می‌بریم؟
۳۲	دو فلما و صفات شخصیتی
۳۳	نظریه‌های یادگیری و شخصیت
۳۵	شخصیت = رفتار
۳۶	نظریه یادگیری اجتماعی
۳۷	خود - کارآمدی
۳۸	خود - تقویتی
۳۸	دیدگاه رفتارگرایی درباره رشد و تحول شخصیت
۳۹	موقعیتهای بسیار مهم
۴۰	شخصیت و جنسیت
۴۱	نظریه‌های انسان‌گرا
۴۳	مزلو و خود - شکوفایی
۴۳	ویژگیهای افراد خود - شکوفا
۴۷	کارل راجرز و نظریه خود
۴۷	ساختار و ویژگیهای شخصیت
۴۹	نگرش انسان‌گرایی درباره رشد
۵۱	نظریه‌های شخصیت : مرور کلی و مقایسه

بخش اول : نظریه‌های سایکودینامیک یا پسیکودینامیک

۵۷	فصل ۱: زیگموند فروید
۵۸	زندگی‌نامه
۶۱	اولین عوامل تأثیرگذار بر نظریه فروید
۷۰	هشیاری چیست؟
۷۲	غرایز و ویژگیهای آنها
۷۳	تقسیم‌بندیهای ذهن
۷۳	Id یا نهاد

۷۷	Ego یا من
۷۷	Superego یا من برتر
۷۹	رابطه ego، id و superego
۸۰	کاتکسیس و آنتی کاتکسیس
۸۳	اضطراب
۸۵	مکانیسمهای دفاعی
۹۹	مراحل رشد روانی - جنسی
۱۰۶	خلاصه عقاید فروید درباره روان شناسی زنان
۱۰۸	دسترس به ذهن ناهشیار
۱۱۷	ارزیابی نظریه فروید
۱۱۷	تحقیقات تجربی
۱۱۸	انتقادات
۱۲۱	خدمات
۱۲۱	خلاصه فصل
۱۲۷	◀ فصل ۲: کارل یونگ
۱۲۸	زندگی نامه
۱۳۰	اولین رؤیاها و تخیلات یونگ
۱۳۲	آغاز زندگی حرفه ای
۱۳۴	آشنایی با فروید
۱۳۷	لیبدو و اصول اکیوالانس، آتروپی، و جمع اضداد
۱۳۹	عناصر شخصیت
۱۴۶	پرسونا
۱۴۷	آنیما
۱۴۸	آنیموس
۱۴۹	سایه
۱۵۱	خود
۱۵۲	تپهای روان شناختی
۱۶۱	مراحل رشد
۱۶۲	خود - شکوفایی
۱۶۳	توضیح اصطلاحات انگلیسی
۱۶۶	روشهای تحقیق یونگ
۱۷۰	نگرش یونگ درباره طبیعت انسان
۱۷۰	ارزیابی

۱۷۰	تحقیق تجربی
۱۷۱	انتقادات
۱۷۲	خدمات
۱۷۳	خلاصه فصل

◀ فصل ۳: آلفرد آدلر ۱۷۵

۱۷۶	زندگی نامه
۱۷۹	روانشناسی فردی
۱۷۹	نقص جسمی و جبران‌سازی
۱۸۱	احساس حقارت و جبران‌سازی
۱۸۳	تلاش برای برتری
۱۸۳	وایه‌نگر و فلسفه وایه‌نگارانه
۱۸۵	فینالیسم یا غایت‌گرایی
۱۸۶	تصور ایده‌آل از آینده
۱۸۸	سبک‌های زندگی
۱۹۱	ترتیب تولد
۱۹۲	علاقه اجتماعی
۱۹۵	خود خلاق
۱۹۶	نیوروز
۱۹۷	استراتژی‌های حفاظتی
۱۹۸	بهانه آوردن
۱۹۸	برخاشگری
۲۰۰	فاصله گرفتن
۲۰۳	مانع‌تراشی
۲۰۴	نظر آدلر درباره ناهشیار
۲۰۴	روان‌درمانی آدلری
۲۰۶	روشهای تحقیق
۲۰۷	آداب رفتاری
۲۰۷	نظریه آدلر
۲۰۹	انتقادات
۲۰۹	خدمات
۲۱۰	خلاصه فصل

◀ فصل ۴: اریک فروم ۲۱۳

۲۱۴	زندگی‌نامه
۲۱۷	آزادی
۲۱۸	مکانیسمهای فرار
۲۲۰	خودکامگی (تسلط‌گرایی)
۲۲۰	ویران‌گری (تخریب‌گرایی)
۲۲۱	پیروی و اراده (مشکلی ماشینی)
۲۲۱	نیازهای اساسی
۲۳۳	کاراکتر فردی و اجتماعی
۲۳۳	تفاوتهای انسانها
۲۳۳	تفاوتهای جوامع
۲۴۶	نظریه فروم
۲۴۸	ارزیابی
۲۴۸	خدمات
۲۵۰	انتقادهای
۲۵۲	نتیجه‌گیری
۲۵۳	خلاصه فصل

◀ فصل ۵: کارن هورنای ۲۵۷

۲۵۸	زندگی‌نامه
۲۶۰	شر، خصومت، و اضطراب اساسی
۲۶۳	سازگاری با اضطراب اساسی
۲۶۷	سه استراتژی و سه تیپ شخصیتی
۲۶۹	خود واقعی و خود آرمانی
۲۷۰	تعادل شخصیت
۲۷۱	برونی‌سازی
۲۷۳	استراتژیهای فرعی برای دست‌یابی به هارمونی مصنوعی
۲۷۳	نقاط کور
۲۷۳	طبقه‌بندی
۲۷۴	توجیه عقلانی (دلیل‌تراشی)
۲۷۴	افراط در خود - کنترلی
۲۷۴	تحمیل عقیده
۲۷۵	فرار از مسئولیت

۲۷۵	 منفی‌بافی
۲۷۶	 سنجش و تحقیق در نظریه هورنای
۲۷۷	 مقایسه هورنای با فروید
۲۷۷	 تجربه‌های کودکی
۲۷۷	 انگیزش ناهشیار
۲۷۸	 انگیزش بیولوژیک
۲۷۸	 روان‌درمانی
۲۷۸	 آیا آناطومی یعنی سرنوشت؟
۲۷۸	 تغییر شخصیت در بزرگسالی
۲۷۸	 روان‌شناسی زنان
۲۸۰	 نظریه هورنای
۲۸۱	 انتقادات
۲۸۲	 خدمات
۲۸۳	 خلاصه فصل
۲۸۷	 فصل ۶: هری سالیوان
۲۸۸	 زندگی‌نامه
۲۹۱	 مفاهیم اصلی
۲۹۲	 سایر افراد مهم
۲۹۳	 نیاز به محبت
۲۹۳	 اضطراب و ناآگاهی
۲۹۴	 نقش اضطراب در شخصیت
۲۹۶	 مکانیسمهای امنیتی
۲۹۷	 دینامیسمها
۳۰۰	 پرسونیفیکاسیون یا شخصیت‌دهی
۳۰۱	 فرآیندهای شناختی
۳۰۳	 مراحل رشد
۳۰۳	 مرحله نوزادی
۳۰۵	 مرحله خردسالی
۳۰۷	 دوره کودکی
۳۰۸	 پیش - نوجوانی
۳۰۹	 اوایل نوجوانی
۳۱۱	 اواخر نوجوانی
۳۱۲	 روان‌درمانی و روشهای تحقیق

۳۱۳	نظریه سالیوان
۳۱۴	ارزیابی
۳۱۴	خدمات
۳۱۶	انتقادات
۳۱۸	جمع‌بندی
۳۱۹	خلاصه فصل
۳۲۱	◀ فصل ۷: اریک اریکسون
۳۲۲	زندگی‌نامه
۳۲۹	آنانومی و غرور
۳۳۳	روانشناسی ایگو (ایگو سایکولوژی)
۳۳۴	ایپزنتیک و رشد ایگو
۳۳۵	بحرانهای روانی - اجتماعی در طول رشد ایگو
۳۳۷	ریتوالیزاسیون و ریتوالیسم
۳۴۰	هشت مرحله رشد شخصیت
۳۴۰	۱. نوزادی : اعتماد در برابر بی‌اعتمادی
۳۴۲	۲. اوایل کودکی (خردسالی) : استقلال در برابر شرم و تردید
۳۴۴	۳. پیش‌دبستانی (سن بازی) : ابتکار در مقابل احساس گناه
۳۴۵	۴. سن دبستانی (سن مدرسه) : پشتکار و جدیت در برابر حقارت و درماندگی
۳۴۷	۵. نوجوانی (بلوغ) : انسجام هویت در برابر آشفتگی هویت
۳۵۱	۶. جوانی (اوایل بزرگسالی) : الفت و صمیمیت در برابر انزوا
۳۵۲	۷. بزرگسالی : تولید در برابر رکود
۳۵۴	۸. سالمندی : کمال در برابر یأس و نومیدی
۳۵۵	مقایسه اریکسون با فروید
۳۵۷	ارزیابی نظریه اریکسون
۳۵۷	تحقیقات آزمایشگاهی
۳۵۹	انتقادات
۳۶۰	خدمات
۳۶۱	خلاصه فصل
۳۶۵	◀ فصل ۸: هنری موری
۳۶۵	زندگی‌نامه
۳۶۷	پرسونولوژی یا شخصیت‌شناسی

نیازهای انسانی.....	۳۶۹
سنجش و تحقیق در نظریه موری.....	۳۷۲
نظریه موری.....	۳۷۶
خلاصه فصل.....	۳۷۷

◀ فصل ۹: میلانی کلاین..... ۳۷۹

شیء و نظریه روابط شیئی.....	۳۸۲
مقدمه بر نظریه روابط شیئی.....	۳۸۵
زندگی روانی نوزاد.....	۳۸۶
خیال‌پردازی در نوزادان.....	۳۸۶
اشیا.....	۳۸۸
مواضع.....	۳۸۹
موضع بارانویا - اسکیزوید.....	۳۸۹
موضع افسرده.....	۳۹۲
مکانیسمهای دفاعی.....	۳۹۳
درون‌فکنی.....	۳۹۳
فرافکنی.....	۳۹۴
تقسیم (اسپلیتینگ).....	۳۹۵
هماندسازی فرافکن.....	۳۹۶
درونی‌سازی.....	۳۹۷
ایگو.....	۳۹۸
سوپرایگو.....	۳۹۹
عقدۀ اودیپ.....	۴۰۱
عقدۀ اودیپ زنانه.....	۴۰۲
اودیپ مردانه.....	۴۰۲
نظریه‌های بعدی درباره روابط شیئی.....	۴۰۳
مارگارت ماهر.....	۴۰۴
جان بولبی.....	۴۰۷
خلاصه فصل.....	۴۱۲
ارزیابی نظریه کلاین.....	۴۱۳

◀ فصل ۱۰: هایننس کوهوت..... ۴۱۵

مفاهیم اصلی.....	۴۱۷
------------------	-----

۴۲۲	 مراحل رشد نفس (خود).....
۴۲۵	 تیپهای شخصیتی.....
۴۲۶	 تیپهای شخصیتی پاتولوژیک.....
۴۲۶	 تیپهای شخصیتی بهنجار.....
۴۲۷	 ارزیابی نظریه کوهوت.....

بخش دوم: نظریه‌های صفات شخصیتی

۴۳۳	 فصل ۱۱: ریچوند کتل.....
۴۳۴	 زندگی‌نامه.....
۴۳۶	 تحلیل عاملی.....
۴۳۹	 صفات سطحی و صفات عمقی.....
۴۴۴	 پنج صفت بزرگ (بیگ فایو).....
۴۴۶	 بیگ‌فایو و مطالعه زبان.....
۴۴۷	 مدل پنج عاملی (FFM) و مطالعه پرسشنامه‌های شخصیت.....
۴۴۸	 انتقادات از مدل بیگ‌فایو و مدل پنج عاملی (FFM).....
۴۵۰	 خدمات بیگ‌فایو و مدل پنج عاملی.....
۴۵۱	 مبانی زنتیک صفات شخصیتی.....
۴۵۶	 کاربرد تحقیقات ژنتیک.....
۴۵۹	 نظریه تکامل درباره شخصیت.....
۴۶۱	 نظریه‌های صفات شخصیتی.....
۴۶۲	 انتقادات.....
۴۶۳	 خدمات.....
۴۶۳	 خلاصه فصل.....
۴۶۵	 فصل ۱۲: هانس آیزنک.....
۴۶۵	 زندگی‌نامه.....
۴۶۷	 پیشینه‌های تاریخی.....
۴۷۳	 طراحی مدل شخصیت.....
۴۷۶	 شناسایی سوپرفاکتورها.....
۴۷۶	 مدل سلسله‌مراتبی شخصیت.....
۴۸۰	 توضیح اصطلاحات انگلیسی.....
۴۸۴	 مقایسه با کتل و بیگ‌فایو.....

۴۸۶	اندازه‌گیری صفات
۴۸۷	در جستجوی عوامل علی رفتار
۴۹۳	مبانی بیولوژیک رفتار و نوروز
۴۹۶	هوش
۴۹۹	انتقادات
۴۹۹	خدمات
۵۰۰	خلاصه فصل

◀ فصل ۱۳. نوردون آلپورت ۵۰۵

۵۰۶	زندگی نامه
۵۰۸	شخصیت چیست؟
۵۱۰	سه اصطلاح انگلیسی
۵۱۳	معیارهای لازم برای یک نظریه شخصیت کامل
۵۱۵	صفات
۵۱۸	صفت، عادت نیست
۵۱۸	صفت، نگرش هم نیست
۵۱۹	انواع صفات
۵۲۲	اخلاق یا صفات اصلی
۵۲۲	اخلاق یا صفات مرکزی
۵۲۳	اخلاق یا صفات ثانویه
۵۲۳	پروپریوم
۵۲۴	عملکردهای هشتگانه پروپریوم
۵۲۷	ضمیر یا وجدان
۵۲۸	استقلال عملکردی
۵۳۲	شخصیت بالغ و سالم
۵۳۵	ماهیت پیشداوری (تعصب)
۵۳۸	مطالعه ارزشها و رفتارهای اکسپرسیو (بیانی)
۵۳۹	ارزیابی
۵۳۹	تحقیقات تجربی
۵۴۰	انتقادات
۵۴۲	خدمات
۵۴۳	خلاصه فصل

بخش سوم: نظریه‌های رفتارگرایی — یادگیری اجتماعی

۵۴۹	فصل ۱۴: پرس فردریک اسکینر.....
۵۵۰	زندگی‌نامه.....
۵۵۲	اسکینر و نظریه شخصیت.....
۵۵۶	تورن‌دایک و قانون اثر.....
۵۵۸	رفتار پاسخگویی و رفتار عامل.....
۵۶۱	شرطی‌سازی عامل.....
۵۶۲	اکتساب و تداوم رفتار.....
۵۶۴	شکل‌دهی.....
۵۶۵	خاموشی.....
۵۶۶	پاسخهای عامل افسردگی.....
۵۶۸	تقویت ثانویه.....
۵۶۹	زنجیره‌سازی.....
۵۷۰	رفتار کلامی.....
۵۷۱	برنامه‌های تقویت.....
۵۷۳	رفتار خرافی.....
۵۷۵	شرایط تقویت.....
۵۷۵	تقویت مثبت.....
۵۷۵	تقویت منفی.....
۵۷۶	اجتناب.....
۵۷۶	تنبيه.....
۵۷۸	شباهتها و تفاوت‌های شرطی‌سازی کلاسیک و شرطی‌سازی عامل.....
۵۸۰	بزرگترین مشکل انسان.....
۵۸۱	اختلالات رفتاری و رفتاردرمانی.....
۵۸۱	اختلالات رفتاری.....
۵۸۲	اقتصاد ژتونی.....
۵۸۴	والدن ۲.....
۵۸۵	فراسوی آزادی و شأن.....
۵۸۷	ارزیابی.....
۵۸۷	انتقادات.....
۵۸۹	خدمات.....
۵۹۰	خلاصه فصل.....

◀ فصل ۱۵: جان دالرد و نیل میلر ۵۹۳

۵۹۳	زندگی‌نامه
۵۹۳	جان دالرد
۵۹۵	نیل میلر
۵۹۸	نظریه یادگیری هال
۵۹۹	سایق، محرک راهنما، پاسخ، و تقویت
۵۹۹	سایق
۶۰۰	محرک راهنما
۶۰۰	پاسخ
۶۰۱	تقویت
۶۰۲	انواع سلسله مراتب پاسخ
۶۰۴	گرا دیان یا صاحب تقویت
۶۰۵	ترس: سایق آموخته شده
۶۰۷	تعمیم محرک
۶۰۹	تعارض
۶۰۹	تعارض جاذب - جاذب
۶۱۰	تعارض دافع - دافع
۶۱۰	تعارض جاذب - دافع
۶۱۲	تعارض جاذب - دافع دوگانه
۶۱۳	جابجایی
۶۱۶	فرضیه ناکامی - پر خاشگری
۶۱۸	اهمیت زبان
۶۲۰	ذهن ناهشیار
۶۲۱	تجربه‌هایی که هرگز بر زبان نمی‌آید
۶۲۱	تجربه‌های واپس رانده شده
۶۲۳	یوروز و تشکیل سمپتوم
۶۲۳	یوروز
۶۲۴	تشکیل سمپتوم
۶۲۵	روان درمانی
۶۲۷	رشد کودک
۶۲۹	ارزیابی
۶۲۹	تحقیق آزمایشی
۶۲۹	انتقادات
۶۳۰	خدمات
۶۳۱	خلاصه فصل

◀ فصل ۱۶: جرج کلی. ۶۳۵

۶۳۶	زندگی نامه
۶۴۰	طبقه بندی نظریه کلی
۶۴۲	همه انسانها دانشمند هستند
۶۴۶	انسانها چگونه مثل دانشمندان عمل می کنند
۶۵۵	نقش
۶۵۶	سازگاری شخصیت
۶۵۶	شخصیت سازگار: چرخه های موفقیت
۶۵۶	چرخه C-P-C
۶۵۹	چرخه خلاصت
۶۶۰	شخصیت ناسازگار
۶۶۲	روان درمانی
۶۶۶	روان درمانی تخصیص نقش
۶۶۷	چگونه می توانیم خودمان باشیم
۶۶۸	سیستم های تفسیری و پارادایمها
۶۶۸	انتقادات
۶۷۰	خدمات
۶۷۱	خلاصه فصل

◀ فصل ۱۷: والتر میشل و جولین راتر. ۶۷۵

۶۷۶	میشل: چالشی برای صفات شخصیتی
۶۷۷	زندگی نامه میشل
۶۷۹	نظریه میشل درباره شخصیت
۶۸۲	مفاهیم اساسی در نظریه میشل
۶۸۷	فرآیندهای اساسی: تأخیر ارضا و شرایط ثبات رفتاری
۶۸۷	به تأخیر انداختن ارضا: نشان دادن «قدرت اراده» و پیامدهای آن
۶۸۹	ادراک و پیش بینی ثبات رفتاری: مطابقت دادن شرایط محیطی و تواناییها
۶۹۰	ارزیابی
۶۹۰	خدمات میشل
۶۹۱	انتقادات
۶۹۲	زندگی نامه راتر
۶۹۴	نظریه یادگیری اجتماعی
۶۹۵	فرضیه های اساسی نظریه راتر

۶۹۵	یادگیری از تجربه‌های معنادار : زندگی کن تا یاد بگیری
۶۹۵	ماهیت متقابل تجربه‌های زندگی : ترکیب قدیم و جدید
۶۹۶	ماهیت انگیزشی شخصیت : انسان در جستجوی پاداش
۶۹۶	نقش انتظار : اثر پیش‌بینی در پاداش
۶۹۷	مفاهیم اساسی : مفاهیم خاص برای پیش‌بینی رفتار
۶۹۷	پتانسیل رفتار : چه گزینه‌هایی دارم؟
۶۹۷	انتظار : شانسمان چقدر است؟
۶۹۹	ارزش تقویت : چه می‌خواهیم؟
۷۰۰	موقعیت روان‌شناختی : تقویت در متن
۷۰۱	فرمول اصلی
۷۰۱	سازگاری شخصیت
۷۰۲	آزادی عمل و ارزش نیاز
۷۰۳	حداقل سطح هدف
۷۰۴	منبع کنترل
۷۰۷	روان‌درمانی
۷۰۸	ارزیابی
۷۰۸	خدمات
۷۰۹	انتقادات
۷۱۰	نتیجه‌گیری
۷۱۱	خلاصه فصل
۷۱۳	◀ فصل ۱۸ : آلبرت بندورا
۷۱۴	زندگی‌نامه
۷۱۵	مفاهیم اساسی
۷۱۶	بسیستم
۷۱۶	دترمینیسم متقابل
۷۱۸	مفاهیم و فرآیندهای اساسی
۷۱۸	یادگیری مشاهده‌ای : یادگیری با نگاه کردن
۷۲۷	اهداف
۷۲۸	احساس کارآمدی
۷۳۱	خود - تنظیمی
۷۳۳	غیر از رفتار، از مدلها چه چیزهایی یاد می‌گیریم؟
۷۳۵	پاداشها
۷۳۷	ناسازگاری شخصیت

۷۳۸	استانداردها و سلوک اخلاقی
۷۳۹	مکانیسمهای عدم تعهد اخلاقی
۷۴۳	کاربرد نظریه اجتماعی - شناختی
۷۴۳	روان درمانی اجتماعی - شناختی
۷۴۵	روان درمانی شناختی - رفتاری
۷۴۶	آموزش دفاع شخصی
۷۴۶	خدمات
۷۴۷	انتقادهای
۷۴۸	خلاصه فصل

بخش چهارم: نظریه‌های انسانگرا

۷۵۳	فصل ۱۹: کارل راجرز
۷۵۴	زندگی‌نامه
۷۵۸	نظریه شخصیت راجرز: شخص = شخصیت
۷۵۸	تجربه ذهنی
۷۵۹	تأکید روی زمان حال
۷۶۰	تمایل به خود - شکوفایی
۷۶۱	فرآیند ارزش‌گذاری شخصی
۷۶۲	پدیدارشناسی
۷۶۴	دنیای تجربه‌ها
۷۶۵	پیش - ادراک
۷۶۶	ظهور خود
۷۶۶	ساختار خود
۷۶۷	خود - پنداره
۷۷۰	همخوانی و ناهمخوانی
۷۷۱	خود - شکوفایی
۷۷۴	رشد و تحول شخصیت
۷۷۴	پذیرفته شدن از سوی دیگران
۷۷۵	پذیرفته شدن از سوی خود
۷۷۶	تعادل شخصیت
۷۷۷	تعادل شخصیت و شخص کاملاً کارآمد
۷۷۹	عدم تعادل شخصیت
۷۸۱	کاربردهای نظریه راجرز

روان‌درمانی شخص - محور برای تغییر شخصیت.....	۷۸۱
روشهای برقراری کانتکت.....	۷۸۳
انتقادات.....	۷۸۵
خدمات.....	۷۸۶
خلاصه فصل.....	۷۸۷

◀ فصل ۲۰: آبراهام مزلو..... ۷۹۱

زندگی نامه.....	۷۹۲
نظریه مزلو درباره شخصیت.....	۷۹۸
دگرگونی یک نظریه پرداز.....	۷۹۸
تأثیر گشتالت‌گرایان.....	۸۰۰
تأثیر اگزیستانسیالیسم.....	۸۰۲
انگیزش.....	۸۰۳
مفاهیم اساسی.....	۸۰۵
پنج نیاز اولیه.....	۸۰۵
طبیعت انسان زاده می‌شود، ساخته نمی‌شود.....	۸۱۱
افراد خود - شکوفا: «شخصیتهای پرثمر».....	۸۱۲
نیازهای رشدی، فرایندها و تجربه‌های قلبی.....	۸۱۳
آشرام.....	۸۱۵
روان‌شناسی فرا - شخصی.....	۸۱۷
ارزیابی.....	۸۱۸
خدمات.....	۸۱۸
انتقادات.....	۸۲۱
خلاصه فصل.....	۸۲۴

◀ فصل ۲۱: ویکتور فرانکل..... ۸۲۷

زندگی نامه.....	۸۲۸
نظریه.....	۸۳۰
وجدان.....	۸۳۱
خلأ اگزیستانسیال (خلأ وجودی).....	۸۳۳
بیماریهای روانی.....	۸۳۶
یافتن معنا.....	۸۳۸
معنای غایی (نهایی).....	۸۴۰

۸۴۱	روان‌درمانی
۸۴۳	اگزستانسیالیسم چیست؟
۸۴۴	خلاصه فصل

◀ فصل ۲۲: رولو می ۸۴۷

۸۴۸	ماهیت اصلی انسان
۸۴۸	بودن - در جهان (داستین)
۸۵۰	نبودن و اضطراب
۸۵۳	خطا و احساس گناه
۸۵۳	اراده و اهمیت
۸۵۵	عشق
۸۵۶	دایمون و دایمونیک
۸۵۷	رشد و تحول شخصیت
۸۵۷	تعبیر خواب
۸۵۸	بیماریهای روانی
۸۶۰	انتقادات
۸۶۱	خدمات
۸۶۱	خلاصه فصل
۸۶۳	منابع

پیشگفتار

برای تهیه این کتاب، از منابع انگلیسی و فرانسوی استفاده کرده‌ایم. کتابهای ترجمه شده را با جدیدترین ویرایش انگلیسی آنها مطابقت داده‌ایم. از بخشهای قوی الهام گرفته‌ایم و، در موارد نادر، ضعفها را، البته از دید خودمان، اصلاح کرده‌ایم. بنابراین، مدیون کسانی هستیم که در ترجمه کتابهای مذکور رحمت کشیده‌اند. درباره این که کدام نظریه پردازان را در فهرست قرار دهیم، به روش آماری متوسل شده‌ایم. کمتر از ده درصد کتابها از نظریه پردازانی چون «کوهوت» یا «ملاتی کلاین» نام بردند یا فصل جداگانه‌ای را به آنها اختصاص داده‌اند. بنابراین، سعی کرده‌ایم از نظریه پردازان بنام بیشتر سخن بگوییم و به نظریه پردازان گمنام صفحات کمتری اختصاص دهیم.

می‌گویند که انسان نباید مثل مورچه باشد که همه چیز را از بیرون جمع‌آوری کند و هیچ دخل و تصرفی در آنها به وجود نیاورد. همچنین انسان نباید مثل عنکبوت هم باشد که همه چیز را می‌بافد بلکه باید مثل زنبور عسل باشد که مواد خام یا شیرۀ گلها را از بیرون می‌گیرد و در کارگاه شخصی خود آنها را به عسل تبدیل می‌کند.

از قدیم گفته‌اند «در مثل مناقشه نیست»، یعنی بلا تشبیه. حافظ نیز چنین کرده است. به دیوانهای تمام شعرای پیش از خود و زمان خود ناخنک زده، از اشعار آنها، مستقیم و غیرمستقیم، استفاده کرده و، در نهایت، حافظ شده است. حافظی که «شهریار» بر سر مزار او می‌گوید:

پاشو ای مست که دنیا همه دیوانۀ توست	همه آفاق پر از نعرۀ مستانۀ توست
در دکان همه باده‌فروشان تخته است	آن که باز است همیشه در میخانه توست
ای زیارتگه زندان قلندر برخیز	توشۀ من همه در گوشۀ انبانۀ ^۱ توست
ای گدای سر خوانت همه شاهان جهان	شهریار آمده در خانۀ توست

۱. انبان یا انباه یعنی کیسه بزرگ

باز هم بلاشبیه، ما نیز سعی کرده‌ایم، مثل زنبور عسل، بهترین قسمت‌های کتابهای موجود را گلچین کنیم، مثل حافظ، علاوه بر دیوانهای شعرا، به فرهنگها، لغت‌نامه‌ها، امثال و حکم، انواع کتابهای شخصیت ناخنک زده‌ایم و، در نهایت، کتابی فراهم آورده‌ایم که فکر می‌کنیم توجه علاقه‌مندان را جلب خواهد کرد. جدول پشت جلد، تفاوت این کتاب با کتابهای دیگر را نشان می‌دهد. در پایان، برای آنکه خوانندگان بدانند نظر واقعی ما درباره همین اثر چگونه است، به درج یک بیت از اقبال لاهوری قناعت می‌کنیم:

گمان مبر که به پایان رسید کار مغان^۱ هزار باده ناخورده در رگ تاک است

حمزه گنجی

۱. مغان یعنی باده، می، شرابی که زرتشتیان به عمل آوردند، پیر مغان یعنی مرد دانا و عاقل.

مقدمه

شخصیت چیست؟

تلاش برای تعریف کردن شخصیت، ما را به هزاران سال قبل برمی‌گرداند، زمانی که انسان، برای اولین بار، از خود پرسید: «من کیستم؟» و، به این ترتیب، به تفکر و تأمل دربارهٔ هویت خود پرداخت. در زبان روزمره، اصطلاح *personality* (شخصیت) به تصویر اجتماعی هر یک از افراد جامعه گفته می‌شود. به این صورت که می‌گویند: «کاترین خیلی باشخصیت است». در این حالت، منظور گوینده این است که کاترین رفتارهایی نشان می‌دهد که دیگران آنها را پسندیده و خوب می‌دانند. وقتی مردم می‌گویند که مثلاً «جرج بی‌شخصیت است»، منظور آنها این است که جرج رفتارهای کاملاً ناراحت‌کننده و نامقبول نشان می‌دهد. شخصیت گاهی قیافه و تیپ را جبران می‌کند. مادری که می‌خواهد دخترش را به ازدواج با یک مرد زشت راضی کند به او می‌گوید که وی آدم بسیار باشخصیتی است و انسان با قیافه که از دواج نمی‌کند بلکه با اخلاق از دواج می‌کند. اما تعریف کردن شخصیت از لحاظ جذابیت اجتماعی، از دو جنبه نا کافی است. اولاً، این کار تعداد رفتارها و انواع رفتارهایی را که جنبه‌هایی از شخصیت محسوب می‌شوند محدود می‌کند. یعنی، تنها رفتارهایی که دیگران آنها را، برای قضاوت دربارهٔ جذابیت یا عدم جذابیت فرد انتخاب می‌کنند، بخشی از شخصیت محسوب می‌شود. ثانیاً، این باور به وجود می‌آید که بعضی افراد شخصیت ندارند، در حالی که چنین نیست. همهٔ افراد شخصیت دارند، حتی بدترین و شرورترین آنها.

کلمهٔ *personality* از کلمهٔ لاتین *persona* می‌آید. *persona* به ماسکی گفته می‌شد که، در یونان قدیم، بازیگران تئاتر به صورت می‌زدند. در نمایشنامه‌های یونانی، اغلب، تعداد نقشها بسیار بیشتر از تعداد بازیگران بود. به همین دلیل، هنرپیشگان تئاتر، *persona* ها (ماسکهای خود را عوض می‌کردند تا تماشاچیان بدانند که آنها نقشهای مختلف را اجرا می‌کنند. در

خاورمیانه نیز زدن ماسک در نمایشنامه‌های مذهبی و غیرمذهبی مرسوم بوده است. زبان‌شناسان دربارهٔ ریشهٔ کلمهٔ ماسک اختلاف نظر دارند. بعضی آن را از ریشهٔ لاتین *masculus* می‌دانند که مُعَرَّب آن «مسخره» است و بعضی دیگر آن را از ریشهٔ عربی «مسخره» می‌دانند که به صورت *mascara* وارد ایتالیایی و به صورت *masque* وارد فرانسوی شده است. به‌طور کلی، همان‌طور که هنرپیشگان تئاتر در مقابل تماشاگران ماسک می‌زنند و نمایش بازی می‌کنند، رفتار روزمره مردم در مقابل دیگران نیز نوعی نمایش محسوب می‌شود که برای هدفی خاص طراحی شده است. این که فرد در دیگران به طرز خاصی تأثیر بگذارد و آنها همان برداشتی را داشته باشند که او در نظر دارد. امروزه به سرمه، ماسکارا گفته می‌شود.

اجازه بدهید این کتاب را با مثالی شروع کنیم. آنت^۱ زنی قوی و پراستقامت است، با این حال، در زندگی زناشویی با مشکلاتی مواجه شد و سرانجام طلاق گرفت. او تصمیم گرفت زندگی راحت در شهر را کنار بگذارد و در روستا زندگی کند. آنت اکنون در یک مزرعه کار می‌کند و زمستانهای بسیار سرد را به دشواری پشت سر می‌گذارد. او وقتی می‌خواست خانهٔ شهری خود را بفروشد و به روستا نقل مکان کند، همهٔ ما نگرانش بودیم و فکر می‌کردیم که چنین تغییر عمده‌ای باعث خواهد شد که شخصیت او به‌طور کلی عوض شود. وقتی برای دیدنش به روستا رفتیم، انتظار داشتیم با آدم دیگری مواجه شویم. برعکس، او بیشتر از گذشته به «آنت همیشگی» شبیه بود.

شاید شما نیز چنین تجربه‌هایی داشته‌اید. دیدن دوستان قدیمی، بعد از مدتی نسبتاً طولانی، همیشه جالب است. ابتدا، از این که او چقدر عوض شده است تعجب می‌کنید. مثلاً به او می‌گویید: «چرا موهایت ریخته است؟» (یا «رنگ موهایت چقدر زیبا شده است»). اما کمی بعد، متوجه می‌شوید که این فرد نیمه - غربیه، که در روبرویتان قرار دارد همان کسی است که بود. وقتی روان‌شناسان از اصطلاح *personality* استفاده می‌کنند، دقیقاً همین «ثبات» یا یکنواختی را در نظر دارند.

بدون شک، شخصیت در زندگی روزمرهٔ ما نقش اساسی دارد. عاشق شدن، انتخاب دوست، کنار آمدن با همکاران، رأی دادن در انتخابات ریاست جمهوری، یا مدارا کردن با خویشاوندان موذی و بدقلق، همگی، به شخصیت برمی‌گردد.